Ex. A.

[136]

N. M:s vägled. utst. kat. 1965

NORDISKA MUSEET KÄNN DIG SJÄLF STOCKHOLM

[126]

FÄRG

En utställning på Nordiska museet 10.9 - 24.10 1965, anordnad i samarbete med AB Wilh. Becker.

Utställningen behandlar ytmålning såväl hantverksmässig som konstnärlig. Den börjar med ett avsnitt om Conterfeije- och målareämbetet, som fick sin skråordning år 1622. Som framgår av namnet ingick även konstnärerna i detta. Till denna organisation hörde endast mästarna, men gesällerna hade sin egen förening, det s.k. Konstälskande Målaregesällskapet. Detta bildades dock först 1708. Sedan skråväsendet upphävts 1846 i samband med industrialismens frammarsch - fullständig näringsfrihet infördes 1864 - bildades så småningom både arbetsgivare- och arbetareorganisationer. Dessa bevakade i fortsättningen de fackliga intressena.

Målarna har, på grund av arbetets speciella karaktär, längre än de flesta andra yrkesmän, bibehållit sina gamla redskap och arbetsmetoder. Ännu idag användes sällan maskiner utom vid industriell produktmålning. De viktigaste redskapen är fortfarande stegen, färgpytsen och penseln.

I samband med det avsnitt av utställningen som behandlar ådring och marmorering visas de specialla penslar och redskap som användes för detta imitationsmåleri.

Vagnsmåleriet och dess efterföljare, billackeringen behandlas också liksom bonadsmåleriet. Mats Persson Štadig från Bjursås i Dalarna var en av våra främsta allmogemålare under 1800-talets förra hälft. Hans verkstad med huvudsakligen hemmagjorda arbetsredskap finns bevarad och delar av den visas på utställningen.

1700-talets och det begynnande 1800-talets färgsättning av bostadsmiljön måste anses vara speciellt intressant och samtidigt estetiskt tilltalande. Vi har därför valt att visa ett urval av stolar med ursprunglig målning och några exempel på interiörer och förslag till rumsinredningar just från denna tid.

Några äldre Stockholmsmålningar visar hur färgen i stadsbilden förändras under 1700-talet.

Tillverkningen och användningen av rödfärg och i synnerhet då den från "Kopparberget" i Falun har sin givna plats i utställningen. I

Postadress: Nordiska Museet, Stockholm, No. Telefon 630500

NORDISKA MUSEETS BIBLIOTEK STOCKHOLM

ett brev 1573 från Johan III till Anders Målare har vi den äldsta uppgiften om rödfärg. 1616 nämns för första gången tillverkning av rödfärg vid Falu koppargruva men inte förrän vid mitten av 1700-talet fick tillverkningen någon större omfattning.

Rödfärgning av hus var ursprungligen en högreståndsföreteelse men blev så småningom förhärskande även på böndernas gårdar i stora delar av landet. I vissa landskap, särskilt i Nordsverige, slog rödfärgen emellertid aldrig igenom.

År 1865 startade Carl Wilhelm Becker en färghandel vilken under de gångna hundra åren utvecklats till en storindustri. Utställningen ger några glimtar av detta företags historia, dess tillverkning och försäljning.

De båda världskrigen förde indirekt lack- och färgforskningen framåt med stora steg. Efter det första kriget gällde det att för fredliga ändamål ställa om produktionen av nitrocellulosa avsedd för bomullskrut. Ett resultat av forskningen blev cellulosalackerna. Latexfärgerna tillkom på liknande sätt som en följd av att fabrikerna för tillverkning av syntetiskt gummi tvingades lägga om sin produktion efter andra världskrigets slut.

Moderna metoder för målning på löpande band, varnings- och varselfärger i trafik och på fabrik samt en liten avdelning om "gör-det-själv-" måleri avslutar utställningen.

Utställningen har ordnats av intendenterna Inger Bonge och Göran Bergengren.